
2. Харченко Л. М. Соціальні комунікації : навчально-методичний посібник. Переяслав : «Видавництво КСВ», 2021. 76 с.

3. Локшин В.С. Професійна компетентність майбутніх менеджерів соціокультурної сфери в контексті модернізації вищої освіти автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2015. 37 с.

МОКЛЯК Лариса,

Старший викладач кафедри філософії Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету, м. Київ

СПІЛКУВАННЯ ЯК БАЗОВА КАТЕГОРІЯ СФЕРИ КОМУНІКАЦІЇ

Сучасне суспільство динамічно трансформується, перетворюючись із «суспільства праці» (К. Маркс) на «суспільство комунікації» (Ю.Габермас).

У сучасних дослідженнях полівимірність концепту «комунікація» знайшло своє відображення у наступних значеннях: як процес передання повідомлень; як передання інформації від одного суб'єкта до іншого, тобто спілкування; як канал технічного, інформаційного зв'язку. Усі наведені значення охоплюються одним концептом **комунікація** (communicare лат.- робити спільним, зв'язувати). Концепт комунікації у широкому розумінні позначає універсальне соціальне (гранично широке) поняття, під яким розуміється спосіб зв'язку будь-яких об'єктів матеріального і духовного світів, процес, який відбувається у формі передавання чи обміну інформації, що здійснюється соціальними суб'єктами, які являють собою системи, здатні до рефлексії. У вузькому, суто технічному розумінні, комунікація позначає процес спрямованого передання інформації від одного об'єкта до іншого за допомогою певних технічних засобів (Висоцька 2009, 30).

У повсякденних стосунках, засобах масової інформації, професійній сфері, як тотожні поняття, для обміну інформацією вживають і термін «спілкування», і термін «комунікація». Навіть виникають певні труднощі при перекладі тексту з української на англійську мову. Ті процеси, які ми позначаємо терміном «спілкування» словники пропонують перекладати як «communication».

Сучасна вітчизняна філософська думка має свою раціонально обґрунтовану позицію щодо концепту «спілкування». Так, «Філософський енциклопедичний словник» пропонує наступне тлумачення: « 1.Спілкування – тип відносин, що характеризується ставленням партнерів (підкреслено мною Л.М.) один до одного як до істот, наділених ознаками суб'єктивності.

Партнер – з лат. partionarius «той хто має пай, частку» .

2.Учасниками спілкування здатні поставати як люди, так і інші живі істоти; ми також спілкуємося зі світом загалом, текстами і цінностями культури тощо. 3.Водночас не всі міжлюдські стосунки можна визначити як спілкування, а тільки такі, що зрунтуються на взаємному визнанні суб'єктивності (підкреслено мною Л.М.) і, отже, певною мірою набувають характеру самоцілі, формують внутрішню духовну спільність учасників (Малахов 2002, 604).

Науково-технічний прогрес, який озброїв сучасну людину унікальними інформаційними технологіями і способами отримання інформації, не призвів до синхронного прогресу людських відносин, людського спілкування. Занурившись у чарівний світ віртуального задзеркалля, сучасник поступово втрачає свої суто людські якості – здатність почувати і співчувати, думати і розуміти себе й іншого.

Видатний вітчизняний мислитель С. Кримський ще на початку ХХІ ст. пророче поставив діагноз найближчому майбутньому. Звертаючись до студентів Києво-Могилянської академії, він загострив увагу на тому, що « нове в розкритті життєдайного змісту християнських настанов ставлення до Іншого пов'язане в контексті ХХІ століття з особливою роллю людських якостей у сучасному світі... Проблемою, яка обмежує розвиток діяльності та стає

вирішальною для соціального прогресу, є дефіцит людських якостей» (Кримський 2003, 12).

Процес спілкування передбачає відкритість, налаштованість, запит на зустріч з Іншим, готовність долучитися до його досвіду, досягти порозуміння, консенсусу без агресивного тиску і приниження партнера, до діалогу « в якому є не ствердження односторонньої правоти одного учасника та не менш одностороннього визнання хибності позиції іншого, а прилучення свідомості опонентів до третього світу істини, що виступає однаковою цінністю для них усіх» (Кримський 2003, 12). Відтак це і має бути не суперечка, сварка, а діалог, відкритий дискурс, без чого спілкування не уявляється можливим.

У спілкування відбувається активний, творчий процес циркуляції інформації, її обговорення, осмислення, пошук адекватних рішень, вироблення спільної позиції, формується необхідний для людини життєвий досвід. Саме такий процес сприяє не тільки розширенню, збагаченню самої інформації, але й духовно-практичному самоствердженню кожного з партнерів через прояв своєї людяності. Де людяність як міра людського « передбачає відповідальність людини, спроможність обмежувати себе у своїх потребах і інтересах, коли вони зустрічаються з потребами і інтересами спільносвіту її буття. Людяність передбачає відкритість людини Іншому, бути толерантним до Іншого, сприймати і розуміти, поважати його життєвий світ (Мокляк 2023,58).

Єдина справжня розкіш, за словами С. де Екзюпері, – це розкіш **людського спілкування**». Саме у спілкуванні людина проявляє себе як моральна істота, як Homo moralis. Сфера людських стосунків як царина моральності і є спілкуванням, коли Я і ТИ, Я і ВОНИ перетворюються в МИ.

Список використаних джерел та літератури:

1. Висоцька О.Є. Комунікація як основа соціальних перетворень (у контексті становлення постмодерного суспільства): Монографія. Дніпропетровськ: «Інновація», 2009. 316 с.

2.Кримський С.Б. Заклики духовності ХХІ століття. – Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2003. – 32с.

3.Малахов В. А. Спілкування. Філософський енциклопедичний словник./ [редкол.: В.І.Шинкарук (голова) та ін.]. Київ: Абрис. 750 с.

4. Мокляк Л .Людяність як світоглядний принцип соціального проектування в добу сучасних глобальних викликів. *Вісник Національного авіаційного університету*. 2023.Вип. 1 (37). С. 56-61. (Серія «Філософія. Культурологія»). Doi: <http://doi.org/10.18372/2412-2157.37.17576>

ОРДЕНОВ Сергій

*кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії
Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного
авіаційного університету, м. Київ*

ЕКЗИСТЕНЦІЙНА КРИЗА СУЧАСНОГО СОЦІУМУ

Кризові стани сучасного суспільства характеризуються своєю плинністю, множинністю, нелінійністю, що веде до невизначеності та нестабільності соціальних структур. Прикметною ознакою сучасності є перманентна екзистенційна криза духовності, що виражається, передусім, у переживанні втрати бутєвих засад існування.

Починаючи з ХХ століття, мислителі говорять про духовний занепад людства, девальвацію особистості, зростання ірраціональних елементів у масовій свідомості та переважання репресивних потреб у людини, асиміляцію і руйнацію культури тощо. Зокрема К. Манхейм зазначав, що сучасна людина зневірюється у поступовому прогресі розуму в історії, внаслідок чого підсилюється дія ірраціонального в її житті. Цей деструктивний вплив і панування ірраціональних імпульсів у сучасному соціальному житті пов'язаний не з тим, що деякі групи